

Психолого-педагогічний семінар

«Поведінка як зовнішній прояв особистості студента та викладача».

Мета: підвищити рівень проінформованості педагогів про різні види поведінки, можливі причини виникнення, особливості профілактичної та корекційної роботи негативної поведінки у студентів.

Завдання:

1. Розкрити поняття «поведінка та її види».
2. Проаналізувати можливі причини виникнення.
3. Проаналізувати найпоширеніші помилки педагогів при роботі зі студентами.
4. Ознайомити з інтерактивними методами та прийомами профілактичної роботи.

СЛАЙД №2 «Люди – як ріки, вода у всіх однакова і скрізь одна і та ж, але кожна річка буває то вузька, то швидка, то широка, то тиха, то чиста, то холодна, то каламутна, то тепла. Так і люди. Кожна людина носить у собі зачатки всіх властивостей людських і іноді проявляє одні, іноді інші, і буває часто зовсім не схожа на себе, залишаючись тим часом єдиною і неповторною, залишаючись самою собою». Л. М. Толстой.

XXI століття поставило гострі запитання про надійність людини, її здібності та готовності адаптуватися в житті в умовах зростаючої складності світу. Складна ситуація в Україні, поглиблення кризового стану одночасно в трьох сферах життєдіяльності - духовній, соціальній і матеріальній, спричинила глибокі зрушення у світосприйманні, орієнтації молоді у сферах культури освіти, професійного самовизначення. Драматизм поглиблення кризового стану всіх сфер життя українського суспільства, полягає в тому, що він носить системний характер і значною мірою позначається на психіці молодого покоління. Серйозний дефіцит позитивного впливу на молоде покоління призводить до того, що у молоді і підлітка домінуючими почуттями стали тривога, агресія, соціальна пасивність, страх. Тривожним є той факт, що у науковий обіг введено навіть поняття "діти ризику", що, звичайно, не прикрашає держави. Серйозної уваги потребують діти-сироти, діти, які

залишилися без піклування батьків, діти - інваліди, діти з психофізичними вадами, хворі і діти з девіантною поведінкою. Треба змалку дитині прививати, що вона особистість, суб'єкт життя, що здійснює свою власну життєдіяльність, має обдарування творити своє життя. Що людина не просто проживає своє життя, вона його створює, свідомо будує. Таким чином, доцільно розглянути вплив психологічних особливостей поведінки студентів.

СЛАЙД №3 Вступаючи до ВНЗ, молода людина (як юнаки, так і дівчата) потрапляють у нову соціальну позицію - студент. Цей соціальний статус вимагає від студента освоєння нових ролей, що визначають його активну позицію в суспільстві, і більшої відповідальності - як за власну освіту, так і за саморозвиток.

Особистість студента можна розглядати як таку, що ще потребує в управлінні з боку педагога, тому що багато якостей продовжують виникати і розвиватися, у багатьох студентів психологічний вік відстає від фізіологічного.

СЛАЙД № 4 Типи поведінки сучасних студентів

- поведінка, спрямована на привертання уваги
- мстива поведінка
- поведінка, спрямована на уникання невдачі
- владолюбна поведінка

СЛАЙД №5 *Давайте розглянемо кожний тип поведінки окремо.*

1. Характеристики поведінки, спрямованої на привертання уваги

Активна поведінка привертання уваги: студенти роблять те, що відволікає увагу педагога.

Пасивна поведінка привертання уваги: студенти демонструють поведінку «кожної години по чайній ложці», тобто всі дії виконують дуже повільно.

СЛАЙД №6 *Причини поведінки, спрямованої на привертання уваги:*

1. Молода людина не навчена просити чи вимагати уваги у прийнятній формі.
2. Молода людина часто відчуває дефіцит уваги до себе, почувається «порожнім місцем». На їхню думку, педагоги більше уваги приділяють тим, хто поводить погано.
3. Молода людина має потребу у взаєминах із педагогом. (Сильний бік поведінки привертання уваги).

СЛАЙД №7 *Принципи запобігання поведінці привертання уваги:*

1. Більше уваги приділяти зразковій поведінці.

2. Навчати студентів просити уваги, коли вони цього потребують.

СЛАЙД №8

2. Характеристики мстивої поведінки студентів.

Активно мстива: прямі фізичні й непрямі психологічні акти насильства: студент шкодить усіма силами педагогу.

Пасивно мстива: ігноруються будь-які дружлюбні спроби контакту.

СЛАЙД №9 *Причини мстивої поведінки:*

1. Відображення росту насильства в суспільстві.
2. Розповсюджений засобами масової інформації стиль силового вирішення конфліктів. Сильні сторони мстивої поведінки: демонструється висока життєздатність, уміння захистити себе.

СЛАЙД 10 *Принципи запобігання мстивій поведінці:*

1. Будувати стосунки за принципом турботи.
2. Навчати виражати щиросердний біль і страждання в прийнятний спосіб.

СЛАЙД №11

3. Характеристики поведінки, спрямованої на уникання невдачі

Активна форма поведінки, спрямованої на уникання невдачі: спалах обурення — студент втрачає контроль над собою, коли тиск відповідальності стає надто сильним.

Пасивна форма поведінки, спрямованої на уникання невдачі: відкладання на потім; недоведення справи до кінця; тимчасова нездатність; офіційні діагнози.

СЛАЙД №12 *Причини поведінки, спрямованої на уникання невдачі:*

1. Стосунки на зразок «червоного олівця».
2. Необґрунтовані очікування педагогів.
3. Віра студента, що йому підходить тільки перфекціонізм.
4. Акцент на змаганні у групі.

СЛАЙД №13 *Принципи запобігання поведінці, спрямованій на уникання невдачі:*

1. Підтримка студента, щоб його внутрішня настанова «Я не можу» змінилася на «Я можу».
2. Допомога в подоланні соціальної ізоляції через включення студента у стосунки з іншими людьми.

СЛАЙД №14

4. Характеристики владоловної поведінки

Активна владоловна поведінка: спалахи обурення, словесне обурення — студенти йдуть на конфронтацію і нагнічують напруженість.

Пасивна владоловна поведінка: тиха неслухняність — обіцяють і чемно відповідають, але продовжують робити своє.

СЛАЙД №15 *Причини владоловної поведінки:*

1. Соціальні настанови змінилися: від панування підпорядкування у рольовому суспільстві минулого до емансипації і рівних соціальних прав.

2. Мода на «сильну особистість» навчає утвердження своєї сили, а не конструктивного підпорядкування.

СЛАЙД №16 *Принципи запобігання владоловній поведінці.*

1. Відхід від конфронтації і зниження напруженості.

2. Передача студенту частини своєї організаторської влади.

СЛАЙД №17

Але якою б не була поведінка студента, слід пам'ятати, що важливо надати можливість кожному студенту повірити у себе і тоді, як говорить Шиллер, весь світ повірить у нього. Якими якостями повинен володіти викладач, щоб мати повагу серед студентів?

СЛАЙД №18 *Той, хто знає - робить. Той хто, розуміє – навчає. Арістотель.*

Залежно від того, який рівень спілкування спостерігається в парі «студенти - викладач» формується і модель поведінки останнього: які бувають моделі поведінки педагога зі студентами.

СЛАЙД №19 модель диктаторська («Монблан») педагог підноситься над аудиторією, як гірська вершина. Він відірваний від студентів, мало цікавиться особистістю студента та своїми взаєминами з ним. Спілкування зводиться лише до повідомлення інформації. Подібна модель формалізує всю систему навчально-виховного процесу, формує в студентів пасивну позицію у педагогічній взаємодії.;

СЛАЙД №20 модель неконтактна («Китайська стіна») - близька за своїм психологічним змістом до першої. Різниця в тому, що між викладачем і учнями існує слабкий зворотний зв'язок через довільно або ненавмисно зведеного бар'єру спілкування. Характеризує таке спілкування педагога зі студентом, коли педагог намагається підкреслити свою зверхність, виявляє зневажливе ставлення до нього;

СЛАЙД №21 Модель диференційованої уваги («Локатор») - за цієї моделі переважає вибірковість викладача в організації взаємовідносин зі студентами. Він зосереджує свою увагу або на групі слабких або, навпаки, сильних студентів. Внаслідок цього не створюється цілісна й безперервна система спілкування.;

СЛАЙД №22 модель гіпорекфлексна («Глухар») – характеризує педагога, який під час взаємодії зі студентами чує лише себе, не спрямований на студента, не усвідомлює його переживань та потреб у ситуації контакту;

СЛАЙД №23 модель гіперекфлексна («Гамлет») – характеризує дії викладача, для якого властиві постійні сумніви: чи правильно його зрозуміють, чи адекватно відреагують на те чи те зауваження тощо.

СЛАЙД №24 модель негнбкого реагування («Робот») – Вона характеризує поведінку педагога, який цілеспрямовано й послідовно діє на підставі певної програми, незважаючи на обставини, що вимагають змін у спілкуванні.

СЛАЙД №25 модель авторитарна («Я сам») – Сутність цієї моделі організації педагогічної взаємодії полягає в тому, що викладач постає в ролі головної дійової особи, нерідко гальмуючи цим усі вияви ініціативи з боку студентів.;

СЛАЙД №26 модель активної взаємодії («Союз») - викладач постійно знаходиться в діалозі з тими, кого навчає, тримає їх в мажорному настрої, заохочує ініціативу, легко схоплює зміни в психологічному кліматі групи і гнучко реагує на них.

СЛАЙД №27 Що дає правильна модель поведінки?

Немає нічого дивного в тому, що вибір правильного рівня відносин і моделі поведінки з боку викладача дозволяють йому полегшити студентам вивчення предмета і вирішити цілий ряд завдань пов'язаних з освітнім процесом:

- усунення незручності і пригніченості;
- створення продуктивної робочої атмосфери під час занять;
- заохочення відповідей, роздумів, ініціатив та висловлювання особистої думки;
- заохочення колективної участі в освітньому процесі, тобто допомога викладача студентам.

Напрошується висновок, що успіх освітнього процесу і зацікавленість студентів тим чи іншим предметом практично на 100% залежать від поведінки викладача.

СЛАЙД №28 Виступ психолога.

Результати тестування студентів I курсу «Особливості вашої поведінки».

Всього: 74 студента

ГРУПА	Щирість, нещирість	Порушення норм і правил	Адиктивна	Саморуйнуюча	Агресивна	Соціальна норма
СС 13-20 16 ст.	14/2 88%/12%	18%	-	27%	13%	42%
СС 14-20 16 ст.	13/3 82%/18%	18%	11%	30%	11%	30%
ЛС 04-20 28 ст.	27/1 97%/3%	10%	12%	25%	17%	36%
ЛС 53-20 14 ст.	11/3 79%/21%	5%	20%	20%	15%	40%

СЛАЙД №29 Середні показники по шкалам

Щирість 87% нещирість 13%

Це свідчить про тенденцію приховувати свої реальні норми і цінності, про помірну тенденцію давати при заповненні опитувальника соціально-бажані відповіді.

СЛАЙД №30 Порушення норм і правил 12%

Шкала схильності до порушення норм і правил

Дана шкала призначена для вимірювання схильності випробовуваного до порушення яких-небудь норм і правил, схильності до заперечення загальноприйнятих норм і цінностей, зразків поведінки, про тенденцію «порушувати спокій», шукати труднощі, які можна було б подолати.

СЛАЙД №31 Адиктивна 13%

Шкала схильності до адиктивної поведінки

Дана шкала призначена для вимірювання готовності реалізувати адиктивну поведінку.

Свідчить про схильність випробовуваного до відходу від реальності за допомогою зміни свого психічного стану, про схильність до ілюзорно-компенсаторного способу рішення особових проблем.

Крім того, ці результати свідчать про орієнтацію на чуттєву сторону життя, про наявність «сенсорної спраги», про гедоністично орієнтовані норми і цінності. Гедонізм — (від грец. ἡδονή – задоволення) – напрям у етиці, згідно з яким ціннісним критерієм моралі визнається задоволення (насолюда) або уникнення страждань.

СЛАЙД №32 Самоушкоджувальної і саморуйнуюча 25%

Шкала схильності до самоушкоджувальної і саморуйнуючої поведінки.

Дана шкала призначена для вимірювання готовності реалізувати різні форми аутоагресивної поведінки.

свідчать про низьку цінність власного життя, схильності до ризику, вираженої потреби в гострих відчуттях, про садомазохістські тенденції. реалізації комплексів вини в поведінкових реакціях.

СЛАЙД №33 Агресивна 13%

Дана шкала призначена для вимірювання готовності до реалізації агресивних тенденцій в поведінці. Показники свідчать про наявність агресивних тенденцій у випробовуваного.

СЛАЙД №34 Соціальна норма 37%

схильність слідувати стереотипам і загальноприйнятим нормам поведінки. добрий соціальний контроль поведінкових реакцій. невираженість агресивних тенденцій, про неприйнятність насильства як засоби рішення проблем, високий рівень соціального контролю поведінкових реакцій.

СЛАЙД №35 За результатами тестування робимо висновки:

У роботі зі студентами необхідно враховувати те, що тільки 37% першокурсників мають соціально нормативну поведінку. Тому необхідно нам розвивати навички будувати діалог, використовуючи наступні

«ЗОЛОТІ ПРАВИЛА СПІЛКУВАННЯ»

*Оцінюючи поведінку іншої людини, постарайтеся взяти до уваги ситуацію і обставини, не переходьте на ОСОБИСТІСТЬ.

*Уникайте критики!

«Критика марна тому, що вона змушує людину оборонятися і, як правило, – прагнути виправдати себе. Критика небезпечна тому, що вона завдає удар по його гордині, зачіпає почуття власної значущості і викликає ОБРАЗУ! (Д.Карнегі)

* Уникайте суперечок!

«У світі існує тільки один спосіб одержати верх у суперечці – це ухилитися від неї (Д.Карнегі)

СЛАЙД №36 Отже, аби впоратися з усіма викликами сьогодення, для оновлення спілкування, вкрай необхідно, щоб кожен був здатен по-справжньому розуміти своїх співрозмовників.

Це потребує формування і культивування культури діалогу в коледжі!